

Briselē, 2024. gada 14. novembrī
(OR. en)

15497/24

COH 65

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Kohēzijas politikas galveno aktīvu stiprināšana: kā turpmāk uzlabot kohēzijas fondu dalīto pārvaldību saskaņā ar subsidiaritātes principu? – <i>politikas debates</i>

Balstoties uz prezidentvalsts dokumentu, kas izklāstīts šīs piezīmes pielikumā, Vispārējo lietu padomes 28. novembra sanāksmē, kas veltīta kohēzijas politikai, par kohēzijas politiku atbildīgie ministri tiek aicināti apspriest tēmu “Kohēzijas politikas galveno aktīvu stiprināšana: kā turpmāk uzlabot kohēzijas fondu dalīto pārvaldību saskaņā ar subsidiaritātes principu?”.

Informatīvs dokuments

Vispārējo lietu padomes sanāksmei, kas veltīta kohēzijas politikai

“Kohēzijas politikas galveno aktīvu stiprināšana: kā turpmāk uzlabot kohēzijas fondu dalīto pārvaldību saskaņā ar subsidiaritātes principu?”

Līgumā ir paredzēts, ka ES kohēzijas politika ir “vitāli svarīga, lai Savienība pilnvērtīgi attīstītos un gūtu stabilus panākumus”, un ir pierādījies, ka šī politika ir ekonomiskās izaugsmes, konverģences, konkurētspējas un integrācijas būtisks virzītājspēks.

Kohēzijas politikas pamatā ir partnerības, subsidiaritātes, daudzlīmeņu pārvaldības un dalītas pārvaldības principi, kas ļauj dalībvalstīm un reģioniem aktīvi piedalīties politikas īstenošanā, vienlaikus nostiprinot pārskatatbildību dažādos pārvaldības līmeņos.

Pateicoties dalītai pārvaldībai, dalībvalstis un reģioni var ne tikai pārvaldīt un ieviest ES politiku, bet arī piedalīties tās plānošanā un programmu veidošanā – tādējādi dalīta pārvaldība nostiprina dalībvalstu un reģionu atbildību par projektiem un veicina kopienas iesaisti. Šī reģionālā iekļaujošā pieeja nodrošina konkrētām vietējām problēmām un prioritātēm pielāgotus reaģēšanas pasākumus, tādējādi panākot, ka ES darbības ir tiešāk saistītas ar to kopienu vajadzībām, kurām tā kalpo.

Diskusijās par kohēzijas politikas nākotni vairākas dalībvalstis un ES iestādes ir atkārtoti apstiprinājušas, ka ir nepieciešams saglabāt dalītas pārvaldības režīmu kā vienu no pamatelementiem. Reģionu komiteja ¹ ar savu viedokli pauž stingru atbalstu tam, ka dalītas pārvaldības modelim, daudzlīmeņu pārvaldības un partnerības principiem ir jābūt kohēzijas politikas pamatprincipiem arī pēc 2027. gada, vienlaikus uzsverot, ka vietējo un reģionālo ieinteresēto personu iesaistei ir neaizstājama loma politikas efektivitātes nodrošināšanā. Kā uzsvērts Augsta līmeņa darba grupas kohēzijas politikas nākotnes jautājumos ziņojumā ², kohēzijas politiku par unikālu Eiropas Savienībā padara tās pieeja, kura ir pielāgota konkrētai vietai un kurā saskaņā ar partnerības principu tiek aktīvi iesaistītas dažādas ieinteresētās personas. Šī līdzdalīgā metode ir īpaši svarīga, lai varētu reaģēt uz teritoriālām vajadzībām, atpazīt iespējas un veicināt Eiropas kohēzijas projektu sekmīgu iznākumu.

Turklāt Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) ³ uzsvēra, ka vienā kopīgā regulā ir jānodrošina skaidri un vienkārši noteikumi valstu un ES fondiem, ko īsteno dalītā pārvaldībā. EESK secina, ka vienkāršošanas centieni ir īpaši nozīmīgi, lai padarītu dalītās pārvaldības satvaru iespējamu reģionos ar ierobežotām administratīvajām spējām.

Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) izveide nesen tika salīdzināta ar kohēzijas politiku, jo abi tiek īstenoti paralēli un to atbalstītās nozares savstarpēji pārklājas. ANM ir alternatīvs īstenošanas modelis, kurā reģionālā iesaiste nenotiek tādā pašā mērā kā kohēzijas politikas fondos. Kā aprakstīts Eiropas Revīzijas palātas 2023. gada analizē ⁴, atšķirībā no kohēzijas politikas fondiem ANM nav nepieciešama daudzlīmeņu pārvaldība vai vietējo vai reģionālo pašvaldību aktīva līdzdalība.

¹ “Kohēzijas politikas nākotne pēc 2027. gada”, Eiropas Reģionu komitejas atzinums, pieņemts 2023. gada 29. novembrī.

² “*Forging a sustainable future together: Cohesion for a competitive and inclusive Europe*” (Kopīgi veidot ilgtspējīgu nākotni: kohēzija konkurētspējīgai un iekļaujošai Eiropai), Augsta līmeņa darba grupas kohēzijas politikas nākotnes jautājumos ziņojums, 2024. gada februāris.

³ “Atveseļošanas un noturības mehānisms un kohēzijas politika: ceļā uz kohēzijas politiku 2.0”, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums, pieņemts 2023. gada 20. septembrī.

⁴ Apskats 01/2023: ES finansējums ar kohēzijas politikas un Atveseļošanas un noturības mehānisma starpniecību: salīdzinoša analīze.

Turklāt ANM tā dēvētā uz sniegumu balstītā pieeja ir vēl viens elements, ko ņemt vērā, domājot par kohēzijas politikas nākotni. Tomēr snieguma elementi vienmēr ir bijuši klātesoši kohēzijas politikā, īpaši kopš tās atjaunošanas, kas, ņemot vērā *Barca* ziņojumu ⁵, veikta nolūkā panākt orientēšanos uz rezultātiem. Partnerības nolīgumos ir izklāstīta fondu ilgtermiņa stratēģiskā orientācija, savukārt programmās tiek ņemti vērā attiecīgie konkrētām valstīm adresētie ieteikumi un valstu vai reģionālās stratēģijas, novērtēta horizontālo un tematisko veicinošo nosacījumu izpilde, kā arī definēti kopīgi un apkopojami indikatori, lai nodrošinātu politikas rezultātu pārredzamu uzraudzību ES līmenī. Turklāt politikā tiek plaši izmantota prasība izvērtēt vienkāršotas atlīdzināšanas metodes, piemēram, vienkāršotu izmaksu iespējas un ar izmaksām nesaistītu finansējumu, kā arī tiek ievērota prasība izmantot šādu izvērtējumu iznākumu.

ES gatavojas diskusijai par nākotnes budžeta struktūru, tostarp par kohēzijas politiku, un šajā sakarā uzmanība tiek pievērsta arī dalītās pārvaldības režīma nozīmei politikas ieviešanas procesā. Saskaņā ar politikas pamatnostādņēm nākamajai Eiropas Komisijai, ko izklāstījusi ievēlētā Eiropas Komisijas priekšsēdētāja, jaunajam ilgtermiņa budžetam ir jābūt “vienkāršākam darbībā – ar mazāku programmu skaitu un plānu katrai valstij, kas galvenās reformas saista ar investīcijām”. Tomēr tas varētu nozīmēt pāreju no pašreizējās dalītās pārvaldības uz ES instrumentu, tostarp kohēzijas politikas fondu, centralizētāku pārvaldības režīmu, kas izraisītu dalītās pārvaldības dažādo jomu (programmu veidošanas, pārvaldības un kontroles) pārstrukturēšanu un, iespējams, atstātu būtisku ietekmi uz subsidiaritāti, atbildību un partnerību.

Prezidentvalsts Ungārija uzskata, ka, saglabājot ES kohēzijas politikas dalītās pārvaldības pašreizējās iezīmes, tiks saglabātas arī politikas pamatvērtības. Tādēļ būtu jādomā, kā šīs iezīmes stiprināt arī pēc 2027. gada, lai kohēzijas politika arī turpmāk būtu efektīvs instruments attīstības veicināšanai, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanai vietējiem dalībniekiem un spēcīgākas, konkurētspējīgākas un integrētākas Eiropas veidošanai.

⁵ “*An Agenda For A Reformed Cohesion Policy: A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations*” (Reformētas kohēzijas politikas programma: konkrētai vietai pielāgota pieeja atbilstoši Eiropas Savienības problēmām un cerībām). Neatkarīgs ziņojums, ko pēc reģionālās politikas komisāres *Danuta Hübner* lūguma sagatavojis *Fabrizio Barca*, 2009. gada aprīlis.

Ņemot vērā minētos punktus, prezidentvalsts aicina ministrus apspriest šādu jautājumu:

kā turpmāk uzlabot kohēzijas fondu dalīto pārvaldību saskaņā ar subsidiaritātes principu?
